

دنیا، همه از تو است.

جلد هشتمادویکم بحار الانوار از امام باقر(ع) روایت می کند که عایشه به پیامبر(ص) می گفت چرا خود را برای نماز شب، اینقدر به زحمت می افکنیدی؟ روزی رسول خدا(ص) در جوابش فرمود: آیا بنده شکور نباشم؟! وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا (سوره اسراء/ ۴) در کتاب برای بنی اسرائیل مقرر کردیم شما ۲ بار در سرزمین فلسطین، وحشیانه به خرابکاری و سلطه گری دست می زنید!

مقصود از کتاب، قاعدتا کتاب تقدیر تاریخ و وقایع آفرینش یا همان کتاب تکوین است و این تقدیر به نحو جبر نیست تا زمانی بر عهده آنها نباشد، بلکه به نحو اذن و اجازه و باز گذاشتن دست آنهاست تا به اختیار خود فساد کنند و گردنکشی به راه اندازند. اما برخی مقصود از کتاب را در این آیه، تورات دانسته اند و آیه را اینطور معنا کرده اند: در تورات به بنی اسرائیل خبر دادیم که... در این صورت هم، تورات دارد از کتاب تکوین گزارش می دهد و تقدیرات خدا را در کتاب آفرینش بر ملا می کند، پس بازگشت کتاب در نهایت به همان کتاب تکوین است. یعنی این آیه از ۲ واقعه قطعی تاریخی پرده برمی دارد.

مقصود از «ارض» احتمالا همان ارض مقدس یا فلسطین است که در آیه «يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ» (سوره مائده ۲۱) آمده و اینکه مرادش تمام کره زمین باشد بعید است و شاهد تاریخی هم ندارد مگر اینکه بخواهد در آینده محقق شود.

اینکه این ۲ فساد توسط بنی اسرائیل در گذشته رخ داده یا در آینده قرار است رخ دهد، از ظاهر این آیه دانسته نمی شود اما قول غالب در میان مفسران این است که نوبت اول این فساد در گذشته و پس از سلیمان(ع) رخ داده و فلاکتش هم بر بنی اسرائیل با حمله بخت النضر طی شده است اما نوبت دوم، به زعم ما هنوز رخ نداده و ما به شرحی که خواهد آمد، در آستانه آنیم.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهِمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَىٰ بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا (سوره اسراء/ ۵) وقتی زمان انتقام از نخستین خرابکاری تان برسد، عدهای بی رحم را علیه شما وامی داریم تا انتقام سختی از شما بگیرند و خانه به خانه در جستجوی تان، مشغول قتل و غارت شوند! این وعدهای است که درخور ندارد.

اینکه مهاجمان اورشلیم را «عِبَادًا لَنَا» و بندگان خود نامیده، مقصود بندگان تکوینی مراد است نه تشریعی، یعنی مهاجمان خونخواری که به اذن و فرمان تکوینی خدا، دست خدا برای مجازات بنی اسرائیل شدند، نه اینکه عباد صالح خدا باشند. یعنی از حیث الهی، تازیانه خدا بودند، اگرچه نسبت به ظلمهایی که کرده اند باید در قیامت جوابگو باشند.

از رسول اکرم(ص) روایت است که خداوند انتقام خود را توسط اولیایش و انتقام اولیایش را توسط اشرار می گیرد. یعنی اگر کسی با خود خدا سر جنگ داشته باشد، خداوند دوستانش را برای جنگ سرفروختن می فرستد و اگر کسی با اولیا و دوستانش، سر جنگ داشته باشد و به آنها تعرضی بکند، خداوند توسط دشمنانش از مسبب، انتقام خواهد کشید.

پیش بینی این آیه، به احتمال قریب به یقین، با استیلای بخت النضر بر اورشلیم در ۶ قرن قبل از میلاد مسیح(ع) محقق شده است.

پس از رحلت حضرت سلیمان(ع) در قرن نهم پیش از میلاد، پسرش رحبعام بر بقای مملکتش توفیق نیافت و ۱۰ سبط از اسباط دوازده گانه بنی اسرائیل علیه او شوریدند و در شمال فلسطین و جنوب لبنان و غرب سوریه کنونی، دولت بنی اسرائیل را پدید آوردند. پسر سلیمان نیز از اورشلیم بر دولت یهودا در جنوب فلسطین حکم می راند. این دولت سال ها با هم جنگیدند اما هیچ یک بر دیگری ظفر نیافت.

اکثر اسباط بنی اسرائیل واقع در بخش شمالی به بت پرستی متأثر از آرامیان و بعل پرستی فنیقی ها رو آوردند. کار بنی اسرائیل (بخش شمالی) ۲ قرن در پیغمبر گمشده و لشکر گمشده گذشت و چند ۱۰ پادشاه، پیای به رغبت یا کراهت جای خود را به یکدیگر دادند تا سرانجام، آشوریان آن سرزمین را فتح و مردمانش را هلاک یا تبعید کردند (۷۲۲ ق. م) اما حکومت یهودیه (بخش جنوبی) ۱۳۵ سال پس از این تاریخ هم بپایید تا عاقبت در حالی که بسیار ضعیف و درگیر اختلافات فرقه ای و بدعت های دینی بود، به دست بخت النضر سرنگون شد.

بخت النضر به نقل تاریخ از زنا متولد شد و مادرش او را

مشروط می کند به اینکه اگر خوبی کنید، چنین می شود و اگر بدی کنید، چنان!

به علاوه، پس از رفتن حکومت از دست بنی اسرائیل در زمان بخت النصر تا کنون، حکومت واقعی بر آن سرزمین را تجربه نکرده اند و معنا ندارد که قرآن را به خلاف محکمت تاریخی معنا کنیم.

پس به واقعه ای مربوط است که هنوز نیامده، یعنی موقع نزول این آیات نیامده بوده و اکنون پس از ۱۵ قرن محقق شده است. این یکی از پیش بینی های محقق شده قرآن است که جلوی چشم ما و در زمان ما محقق شده و دلیل حقانیت قرآن است.

انتهای این دست یافتن مجدد یهود بر فلسطین و تشکیل دولت اسرائیل چه می شود؟! در آیه بعد آمده: آنها هم مثل بقیه، مثل همه ما، مثل همه حکومت ها، چه صالح چه طالح، چه عادل چه ظالم، رفتنی اند. پاییزشان که از راه برسد، ستاره بخت شان غروب می کند و ملک شان بر باد می رود و رایت شان بر زمین می افتد و کاخ شان کوخ می شود:

... فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا (سوره اسراء/ ۷) وقتی زمان انتقام از دومین گردنکشی تان برسد، دشمنان تان چنان بر شما حمله ور می شوند که از شدت ترس، رنگ از چهره تان می پرد! مانند بار اول، وارد مسجدا لاقصی می شوند و هر چه دست شان برسد، کاملا نابود می کنند!

عبارت «لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ» را اینطور هم معنا کرده اند که گرد غم بر چهره های تان می نشانند یا شما را سیه رو یعنی بی آبرو می کنند یا بر اثر تجلی باطن های تان، زشت رو می شوید.

مقتضای این آیات این است که پس از آنکه مهلتی که به عنوان امتحان در اختیار بنی اسرائیل قرار گرفت، گذشت، زمان نابودی دوم آنها فرامی رسد. معلوم نیست این نابودی باز هم توسط خونخواری مثل بخت النصر باشد یا توسط دشمنی دیگر نابود می شوند اما این پیش بینی نیز مثل ۳ پیش بینی قبلی یعنی ظفر و شکست و ظفر مجدد، قطعی است و بر مبنای آن، اورشلیم باز از دست یهود خارج خواهد شد. به چه کسی برسد و تا کی، خدا می داند و بس اما هر کس بر آن ارض مقدس حاکم شد، آویزه گویش کند که: إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا، حکومت، فرصتی است برای عبادت و خدمت و الا چنانکه علی(ع) فرموده، از آب بینی بز بی ارزش تر است.

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عُذْتُمْ عُدْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا (سوره اسراء/ ۸)

اگر دست از کارهای زشت بردارید، امید است خدا به شما رحم کند ولی اگر باز سر به عصیان بردارید، ما هم دوباره به شما پشت می کنیم و در آخرت هم، جهنم را زندان شما کافران می کنیم.

راجع به بار اول هم گفتیم ارمیای نبی(ع) ایشان را نصیحت کرد و به توبه فراخواند اما نپذیرفتند. این بار خدا خودش و در آخرین کتاب آسمانی اش قرآن، ایشان را نصیحت می کند و به توبه فرامی خواند.

این آیه هم دلالت بر درستی نظر ما مبنی بر این دارد که شکست دوم برای بنی اسرائیل هنوز نیامده و در راه است. البته اصل از دست دادن ارض مقدس چنانکه در آیه پیش آمد، برای شان حتمی است اما هر کس را که لایق رحمت باشد، آن روز خداوند از تلخی و شقاوت، به رحمتش حفظ خواهد کرد.

*مفسر قرآن

اندیشه

ویژه نامه روز قدس
پنجشنبه ۸ اردیبهشت ۱۴۰۱

۳

ارمیای نبی(ع) ایشان

(بنی اسرائیل) را نصیحت

کرد و به توبه فراخواند

اما نپذیرفتند. این بار خدا

خودش و در آخرین کتاب

آسمانی اش قرآن، ایشان

را نصیحت می کند و به توبه

فرامی خواند. این آیه هم

دلالت بر درستی نظر ما مبنی

بر این دارد که شکست دوم

برای بنی اسرائیل هنوز نیامده

و در راه است. البته اصل

از دست دادن ارض مقدس

چنانکه در آیه پیش آمد،

برای شان حتمی است

